

Padělání a pozměňování veřejné listiny

Protože za podstatnou změnu listiny lze považovat jen takovou změnu, která se dotkne podstaty listiny, tj. pozmění se údaje buď o skutečnostech, která veřejná listina osvědčuje, nebo o orgánu, který ji vydal, nelze mít za to, že by mechanickým odstraněním data platnosti potvrzení o odebrání, ztrátě nebo odcizení občanského průkazu byla po formální stránce naplněna skutková podstata trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 6 Tdo 1257/2006, ze dne 7.12.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podal obviněný J. S., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2006, sp. zn. 7 To 90/2006, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 2 T 134/2005, tak, že podle § 265k odst. 1, odst. 2 tr. ř. se usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2006, sp. zn. 7 To 90/2006, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 9. 11. 2005, sp. zn. 2 T 134/2005, zrušují. Současně se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Obvodnímu soudu pro Prahu 5 přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 9. 11. 2005, sp. zn. 2 T 134/2005, byl obviněný J. S. uznán vinným trestnými činy poškození a zneužití záznamu na nosiči informací podle § 257a odst. 1 písm. a) tr. zák., podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2 tr. zák. a padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák., jichž se podle skutkových zjištění jmenovaného soudu dopustil tím, že „v přesně nezjištěné době v roce 2003 v P., v bytě poškozené P. Ž., z jejího přenosného osobního počítače, přesně nezjištěným způsobem nejspíše prostřednictvím USB výstupu neoprávněně a bez jejího souhlasu zkopíroval heslo a certifikát internetového bankovníctví, dne 7. 2. 2004 v pobočce banky uzavřel smlouvu o poskytování bankovních služeb a založil zde běžný účet, na jméno R. R., kde předložil odcizený občanský průkaz na jméno R. R., s pozměněným datem vydání ze dne 5. 1. 1994 na 5. 4. 1994 a datem platnosti ze dne 5. 1. 2004 na 5. 4. 2004 a odcizený řidičský průkaz rovněž na jméno R. R. téhož dne ve 12.41 hod. neoprávněně za použití odcizeného certifikátu podal příkaz k úhradě částky 150.000,- Kč z účtu pošk. společnosti R. D. C. C., kde jednatelkou této společnosti je P. Ž., tuto finanční částku poté příkazem převedl na podvodně založený účet na jméno R. R., a z této částky dne 10. 2. 2004 v 8. 40 hod. osobně vyzvedl částku 83.300,- Kč, dne 9. 2. 2004 ve 21. 27 hod. opět stejným způsobem v účtu poškozené společnosti R. D. C. C. zadal příkaz k úhradě finančních prostředků ve výši 200.000,- Kč na podvodně založený účet na jméno R. R., přičemž z této částky nestihl nic vybrat.“

Podle § 118 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 2 tr. zák. byl odsouzen „při nezměněném výroku o vině trestnými činy neoprávněného podnikání podle § 118 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. a zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. z trestního příkazu Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 28. 2. 2005, sp. zn. 9 T 73/2005,“ k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání třiceti měsíců nepodmíněně, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem. Podle § 49 odst. 1 tr. zák. mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu provozování činnosti koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej takového zboží na dobu pěti let. Podle § 35 odst. 2 tr. zák. byl zrušen výrok o trestu z trestního příkazu Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 28. 2. 2005, sp. zn. 9 T 73/2005, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný zavázán k povinnosti nahradit společnosti R. D. C. C., s. r. o., škodu ve výši 150.000,- Kč. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli poškozeni R. R., a společnost C. C., s. r. o., odkázáni se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

O odvolání, které proti tomuto rozsudku podal obviněný J. S., rozhodl ve druhém stupni Městský soud v Praze usnesením ze dne 17. 2. 2006, sp. zn. 7 To 90/2006, jímž toto odvolání jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti citovanému usnesení Městského soudu v Praze podal obviněný J. S. prostřednictvím své obhájkyne dovolání, přičemž uplatnil dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

V úvodu tohoto mimořádného opravného prostředku dovolatel nejprve zmínil výrok rozsudku soudu prvního stupně, podrobným způsobem shrnul své odvolací důvody a napadl závěry odvolacího soudu. V této souvislosti zdůraznil, že jeho vina nebyla prokázána, naopak byla spíše vyvrácena, neboť se nemohl (dovolatel) nacházet na místě činu dne 10. 2. 2006, neměl dle vyjádření poškozené heslo k aplikaci MOJE BANKA, doklady panu R. mohl odcizit kdokoli ze statisíců počítačových odborníků a fanoušků na veletrhu. Dovolatel dále upozornil, že je zcela nepodobný panu R., a nemohl tedy dokladů užít pro vzhledový rozpor s panem R. k založení konta a nemohl ani předmětnou finanční částku vybrat, neboť na videozáznamu je zachycena zcela odlišná osoba. Soud podle jeho názoru svým postupem porušil zásadu vyhledávací a materiální pravdy. Odmítl provést důkazy, které navrhla obhajoba. Vzhledem k uvedenému odvolatel vyjádřil přesvědčení, že soudy obou stupňů rozhodly zcela svévolně.

K odůvodnění uplatněného dovolacího důvodu dovolatel obecně uvedl, že skutkový stav zjištěný soudem nenaplnuje znaky trestných činů, jimiž byl uznán vinným, a to pro absenci objektivní stránky. V návaznosti na to rozvedl konkrétní dovolací námitky, které rozčlenil do tří částí.

V první části namítl, že odvolací soud nesprávně posoudil předmětný skutek jako trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. K tomu rozvedl, že zmíněný trestný čin nebyl naplněn po objektivní stránce, neboť doklady pana R. nebyly ani padělány, ani nedošlo k podstatné změně obsahu veřejné listiny. Podstatnou změnou obsahu veřejné listiny je totiž nutno rozumět změnu údajů o těch skutečnostech, které listina potvrzuje (osvědčuje). Přitom s odkazem na rozhodnutí č. 39/91 Sb. rozh. tr. zdůraznil, že změna nebo odstranění údajů, které veřejná listina sice obsahuje, ale neosvědčuje (např. doba platnosti) není podstatnou změnou obsahu veřejné listiny ve smyslu ustanovení § 176 tr. zák. Dále připomněl, v čem soud shledal znaky trestného činu, a v návaznosti na to uvedl, že jelikož se v daném případě nejednalo ani o úplné vyhotovení nepravé listiny, ani o změnu údajů, které občanský průkaz osvědčuje (jako je jméno a příjmení, datum narození, věk, podoba, bydliště apod.), předmětné jednání znaky trestného činu podle § 176 tr. zák. nenaplnilo, protože je nutné, aby se jednalo o padělané nebo podstatně pozměněné listiny. Listiny použité pachatelem však podle jeho přesvědčení nejsou pozměněné ani padělané, obě podmínky tedy nejsou splněny.

V návaznosti na uvedené dovolatel konstatoval, že nemohl užít padělané nebo podstatně změněné veřejné listiny jako pravé, protože se nejednalo o padělanou ani o podstatně změněnou veřejnou listinu. Skutek tak podle jeho slov nenaplnuje znaky skutkové podstaty trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 tr. zák. a nejedná se tedy vůbec o trestný čin.

V druhé části dovolatel namítl, že odvolací soud nesprávně posoudil předmětný skutek jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2 tr. zák. Podle jeho přesvědčení skutková podstata trestného činu podvodu nebyla po objektivní stránce ani podle skutkového zjištění soudu naplněna. Dále v obecné rovině popsal, v čem spočívá objektivní stránka trestného činu podvodu, a vyjádřil názor, že v daném případě chybí článek příčinného řetězu, který spojuje omyl a škodu na majetku. Mezi omylem a majetkovou dispozicí, jakož i mezi touto majetkovou dispozicí na straně jedné a škodou a obohacením na straně druhé, chybí příčinná souvislost. K tomu dále rozvedl, že pokud na základě předložení cizích osobních dokladů, pachatel nebo spolupachatel uvedl v konkrétním případě pracovníky banky v omyl a založil si tak účet na cizí doklady, pak toto jednání nemělo přímou příčinnou souvislost s majetkovým prospěchem pachatele. Založením konta nemohlo pomoci zřejmě přes internet zjištěného certifikátu a hesla k aplikaci internetového bankovníctví dojít k přisvojení věcí cizí, finančních prostředků z účtu poškozené P. Ž. K tomu musel pachatel učinit další kroky a příčinná souvislost tu tedy neexistuje.

Dovolatel dále uvedl, že vyvolání omylu u pracovníků v bance přímo nevedlo a ani nemohlo vést k tomu, že poškozené byly pomocí sítě Internet odcizeny finanční prostředky z jejího účtu internetové aplikace MOJE BANKA. Smyslem založení účtu v bylo pouze zastřít jiný majetkový trestný čin, samostatný skutek, který případně naplňuje zcela jinou skutkovou podstatu. V této souvislosti vyložil rozdíl mezi krádeží a podvodem a v návaznosti na to konstatoval, že předmětný skutek případně naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu krádeže. O podvod se nejedná ani tehdy, když klamavé jednání následuje po dokonání jiného majetkového deliktu a má za účel jej zastřít. Skutečnost, že pachatel zřejmě opět v při výběru hotovosti dne 10. 2. 2006 předložil cizí doklady a využil tak omylu pracovníků jmenované banky, nenaplnuje skutkovou podstatu trestného činu podvodu, neboť toto klamavé jednání následovalo až po dokonání krádeže z účtu poškozené P. Ž. K tomu, aby mohly být finanční prostředky z účtu poškozené převedeny a pachatel tak mohl naplnit podmínku získání majetkového prospěchu, nebylo vůbec nutné využít omylu pracovníků v bance a chybí zde tedy opět příčinná souvislost.

V třetí části dovolatel namítl, že v daném případě nebyl naplněn ani další znak trestného činu - subjekt. V této souvislosti uvedl, že i po provedení dokazování nebyl skutkový stav zjištěn tak, aby mohlo být jednoznačně uzavřeno, že právě on skutek spáchal. Zdůraznil, že soud vycházel ze zcela mylného a nelogického předpokladu, že jedině on (dovolatel) měl přístup k přenosnému počítači poškozené. Zcela tak pominul okolnost, že ve skutečnosti měl při každém připojení na Internet k jejímu počítači pomocí sítě přístup neomezený okruh osob. Podle přesvědčení dovolatele soud provedl dokazování pouze tím směrem, zda předmětný počítač opravoval (dovolatel) a měl k němu fyzický přístup, přičemž naopak neprovedl jediný důkaz, který by vyloučil, že se k počítači poškozené mohl připojit kdokoliv „zvenčí“ a tato varianta tak nemohla být bez dalšího vyloučena. Ze skutkového stavu, jak byl zjištěn soudem prvního stupně, může vyplývat hned několik variant toho, jak byl čin spáchán. Dovolatel tak byl podle svých slov uznán vinným na základě „teorie pravděpodobného usvědčení“ a nikoliv na základě zákona, kdy musí být zjištěn skutkový stav tak, aby o pachateli nebyly důvodné pochybnosti. K tomu ještě dovolatel dodal, že soud nezval v úvahu nejpravděpodobnější variantu spáchání činu, možnosti dnešních technických prostředků a internetu a zejména nepřihlédl k existenci tzv. keyloggerů a trojských koňů, tedy programů umožňujících sledování, jaké klávesy uživatel počítače použije, a to i z míst tisíce kilometrů vzdálených od sledovaného počítače.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2006, sp. zn. 7 To 90/2005, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 9. 11. 2005, sp. zn. 2 T 134/2005, zrušil a Obvodnímu soudu pro Prahu 5 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Dále navrhl, aby předseda senátu Nejvyššího soudu podle § 265o tr. ř. odložil výkon rozhodnutí, proti němuž bylo podáno dovolání.

K tomuto dovolání se za podmínek § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“).

K argumentaci směřující vůči výroku o vině trestným činem padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. uvedl, že pokud obviněný odkazuje na rozhodnutí č. 39/91 Sb. rozh. tr., je třeba dodat, že citované rozhodnutí se zabývá poněkud odlišnou problematikou, kdy pachatel mechanicky odstranil datum pozbytí platnosti na potvrzení o odebrání, ztrátě nebo odcizení občanského průkazu. Toto potvrzení nahrazuje občanský průkaz do doby jeho vrácení nebo nového vystavení a vymezuje tak nejzažší časovou hranici, v níž si občan při ztrátě nebo odcizení občanského průkazu může opatřit nový občanský průkaz. Mechanickým odstraněním data platnosti potvrzení o odebrání, ztrátě nebo odcizení občanského průkazu pak není naplněna po formální stránce skutková podstata trestného činu pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. Na posuzovaný případ však podle státního zástupce spíše dopadá rozhodnutí č. 49/63 Sb. rozh. tr., z něhož se podává, že podstatnou změnou veřejné listiny je nejen pozměnění anebo doplnění obsahu veřejné listiny, ale i odstranění určitých údajů veřejnou listinou zjišťovaných (např. údaj o předchozím zaměstnání). Stejně tak lze za údaj veřejnou listinou (občanským průkazem) zjišťovaný jistě považovat i datum jeho vydání a datum jeho platnosti. Tím, že obviněný na odcizeném občanském průkazu pozměnil datum jeho vydání a datum jeho platnosti a takto pozměněným občanským průkazem se prokázal jako s pravým, naplnilo jeho jednání znaky trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák., jelikož provedl změnu podstatných údajů veřejnou listinou zjišťovaných. Dovolání obviněného v této části proto státní zástupce označil za zjevně neopodstatněné.

K části dovolání vyjadřující výhrady stran výroku o vině trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2 tr. zák. státní zástupce nejdříve v obecné rovině vyložil zákonné znaky uvedeného trestného činu. V návaznosti na to uvedl, že ve světle těchto zásad nelze přisvědčit argumentaci obviněného ohledně absence příčinné souvislosti mezi uvedením pracovníků banky v omyl a vznikem škody a jeho obohacením. Je totiž nepochybné, že oklamání příslušných pracovníků banky bylo nutným prostředkem k tomu, aby obviněný nejen založil účet u této banky na jméno R. R., nýbrž to bylo i nutným prostředkem k tomu, aby následně příkazem k úhradě převedl z účtu poškozené společnosti R. D. C. C. částku 350.000,- Kč na podvodně zřízený účet, z něhož pak osobně část takto převedených finančních prostředků vyzvedl. Nemůže proto být pochyb o tom, že mezi podvodným zřízením účtu (uvedením v omyl pracovníků banky), majetkovou dispozicí (příkazem k úhradě, v jehož důsledku oklamáný na podvodně zřízený účet připsal celkovou částku 350.000,- Kč), vznikem škody u poškozené společnosti R. D. C. C. a obohacením obviněného existuje zcela zřetelná příčinná souvislost, jelikož jednotlivé kroky na sebe logicky navazují a tvoří ucelený řetězec, jehož výsledkem je dokonání trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2 tr. zák. Námitku obviněného, že se nejedná o podvod, pokud klamavé jednání pachatele následuje po dokonání jiného majetkového deliktu a má za účel jej zastřít, označil státní zástupce pro posuzovanou věc za irrelevantní, jelikož v daném případě stálo klamavé jednání (uvedení jiného v omyl) na počátku řetězce dalších kroků obviněného a trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2 tr. zák. byl dokonán právě pouze díky tomu. Dovolání tak i v této části shledal zjevně neopodstatněným.

K třetí části dovolání státní zástupce nejdříve rozvedl dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., přičemž mj.

připomněl, že namítat lze pouze nesprávné právní posouzení skutku, jak byl zjištěn soudem, nikoliv však nesprávnost samotných skutkových zjištění, nesprávnost hodnocení důkazů, neúplnost dokazování apod. Zásah do skutkových zjištění lze sice i v rámci řízení o dovolání, avšak pouze tehdy, existuje-li extrémní nesoulad mezi učiněnými skutkovými zjištěními na straně jedné a právními závěry soudu na straně druhé a současně učiní-li dovolatel tento „nesoulad“ předmětem dovolání. O takový případ se však v posuzované věci nejedná. V této věci byl skutkový stav spolehlivě zjištěn a byl i přiléhavým způsobem kvalifikován, když bylo zjištěno, že to byl obviněný, kdo se na spáchání posuzovaného skutku aktivně podílel, což našlo i odraz ve skutkové větě odsuzujícího rozsudku. V souvislosti s tím státní zástupce označil důkazy, které obviněného usvědčují a stručně rozvedl jimi prokázaný skutkový děj. Konstatoval pak, že v této části uplatnil obviněný dovolání zcela evidentně z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř., jelikož v posuzované věci neexistuje nesoulad mezi učiněnými skutkovými zjištěními na straně jedné a právním závěrem soudu na straně druhé.

Z těchto důvodů státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podané dovolání jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Pro případ, že by dovolací soud přisvědčil argumentaci obviněného, rozvedenou ve vztahu k trestnému činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. s odkazem na rozhodnutí č. 39/91 Sb. rozh. tr., učinil státní zástupce alternativní návrh, aby dovolací soud v této části dovolání obviněného odmítl podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř. Vzhledem k tomu, že obviněnému byl za podmínek § 35 odst. 2 tr. zák. v posuzované věci uložen souhrnný trest odnětí svobody podle § 118 odst. 2 tr. zák. (a to za spáchání šesti úmyslných trestných činů, včetně trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. z výše citovaného trestního příkazu Obvodního soudu pro Prahu 1), je totiž zřejmé, že projednání dovolání pouze z uvedeného důvodu by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněného a otázka, která by měla být z podnětu dovolání řešena, by nebyla po právní stránce zásadního významu. Závěrem státní zástupce vyjádřil souhlas, aby Nejvyšší soud rozhodnutí učinil za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda je dovolání přípustné, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou, zda má všechny obsahové a formální náležitosti a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom dospěl k následujícím závěrům:

Dovolání je z hlediska ustanovení § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. přípustné, protože bylo rozhodnuto ve druhém stupni, dovolání napadá pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, přičemž směřuje proti rozhodnutí, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku, kterým byl obviněný uznán vinným a uložen mu trest.

Obviněný J. S. je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání (pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká). Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., podal prostřednictvím své obhájkyne, tedy v souladu s ustanovením § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném tímtež zákonným ustanovením.

Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále, jak již shora naznačeno, zapotřebí posoudit otázku, zda uplatněný dovolací důvod (resp. konkrétní argumenty, o něž se dovolání opírá) lze považovat za důvod uvedený v předmětném zákonném ustanovení.

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Tento dovolací důvod neumožňuje brojit proti porušení procesních předpisů, ale výlučně proti nesprávnému hmotně právnímu posouzení (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03). Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. S poukazem na tento dovolací důvod totiž nelze přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost zjištění skutkového stavu, či prověřovat úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř. (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03). Nejvyšší soud není povolán k dalšímu, již třetímu justičnímu zkoumání skutkového stavu (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03). Případy, na které dopadá ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy nutno odlišovat od případů, kdy je rozhodnutí založeno na nesprávném skutkovém zjištění. Dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud ovšem není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03).

Ze skutečností blíže rozvedených v předcházejících odstavcích tedy vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jsou v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (především trestního, ale i jiných právních odvětví).

V posuzované věci však uplatněné dovolací námitky směřují z nikoli nepodstatné části primárně do oblasti skutkových zjištění. Dovolatel totiž soudům vytká rovněž neúplné důkazní řízení, nesprávné hodnocení důkazů a nesprávná skutková zjištění, přičemž prosazuje vlastní hodnotící úvahy vztahující se k provedeným důkazům a vlastní verzi skutkového stavu věci (de facto namítá, že skutku, pro který byl odsouzen, se nedopustil). Zčásti sekundárně - z uvedených procesních (skutkových) výhrad - vyvozuje závěr o nesprávném právním posouzení skutku, a to z hlediska absence subjektu trestného činu.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. tedy dovolatel ve skutečnosti spatřuje rovněž v porušení procesních pravidel vymezených zejména v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř., tzn. že dovolání v tomto směru uplatnil na procesním a nikoli hmotně právním základě. Naznačené námitky proto (vzhledem ke shora rozvedeným teoretickým východiskům) pod výše citovaný (ani jiný) dovolací důvod podřadit nelze.

Pokud by bylo dovolání podáno jen z těchto důvodů, bylo by nutno je odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. s tím, že jde o dovolání, které bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř.

Dovolatel však také namítl, že předmětným jednáním nebyla naplněna skutková podstata trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák., neboť doklady pana R. nebyly ani padělány ani nedošlo k podstatné změně obsahu veřejné listiny, a že popsáný skutek nevykazuje znaky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2 tr. zák., stručně řečeno, zejména pro absenci příčinné souvislosti mezi vyvoláním či využitím omylu a následkem v podobě majetkové škody a obohacím. Vedle toho vyslovil názor, že by případně mohl být zmíněný skutek posouzen jako trestný čin krádeže. Takovou argumentaci lze označit z pohledu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. za formálně právně relevantní. Nejvyšší soud shledal, že jde o argumentaci důvodnou.

Trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2 tr. zák. se dopustí ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti a způsobí takovým činem na cizím majetku škodu nikoli malou.

Ve stručnosti lze připomenout, že omyl je rozpor mezi představou a skutečností a půjde o něj tehdy, když podváděná osoba nemá o důležité okolnosti žádnou představu nebo se domnívá, že se nemá čeho obávat; omyl se může týkat i skutečností, které mají teprve nastat, pachatel však musí o omylu jiného vědět již v době, kdy dochází k obohacení. Uvedením v omyl pachatel předstírá okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci, přičemž může jít o lest, ale i o pouhou nepravdivou informaci. Při využití omylu jiného pachatel sám k vyvolání omylu nepřispěl, ale po poznání omylu jiného a v příčinném vztahu k němu jednal tak, aby ke škodě sebe nebo jiného obohatil. Podstatné skutečnosti zamlčí pachatel, který neuvede při svém podvodném jednání jakékoliv skutečnosti, které jsou rozhodující nebo zásadní pro rozhodnutí podváděné osoby, přičemž pokud by tyto skutečnosti byly druhé straně známy, k plnění z její strany by nedošlo, popř. došlo za méně výhodných podmínek. Mezi omylem u podváděné osoby, majetkovou dispozicí, kterou provede oklamáný, škodou u poškozeného a obohacím pachatele, popř. jiné osoby, musí být příčinná souvislost. Na podvodu může být zainteresováno více (až pět) osob, kromě pachatele může jít u ostatních osob též o právnické osoby. V souvislosti s tím je třeba upozornit na skutečnost, kdy lze učinit závěr, že byla uvedena

v omyl, resp. jednala v omylu právnická osoba ve vztahu k jiné fyzické nebo právnické osobě. U trestného činu podvodu je předpokladem, aby mýlící se osoba učinila určitou majetkovou dispozici, v jejímž důsledku dojde ke škodě na majetku, resp. k obohacení. Takovou dispozici však nemůže činit právnická osoba jako celek, ale jsou k tomu oprávněny jen některé fyzické osoby, jejichž jednání navenek je považováno za jednání právnické osoby. Právnická osoba tedy jedná navenek v omylu, jestliže je uveden v omyl statutární orgán právnické osoby, jiný zaměstnanec či pracovník nebo člen, který je nebo by byl v dané věci oprávněn učinit příslušný právní úkon, nebo zástupce. Musí tedy jít o takovou fyzickou osobu jednající v rámci právnické osoby, jejíž činnost či nečinnost v důsledku omylu je v příčinné souvislosti se vznikem škody a s obohacením pachatele, resp. jiné osoby (k dané problematice srov. Šámal, P., Púry, F., Rizman, S., Trestní zákon. komentář. II díl. 6. vydání. Praha: C.H.Beck, 2004, 1472 - 1475 s.). Má-li být podvod spáchán tím, že pachatel uvede v omyl právnickou osobu nebo využije jejího omylu anebo jí zamlčí podstatné skutečnosti, musí jednat v omylu (resp. s neznalostí zmlčených podstatných skutečností) fyzická osoba, která je nebo by byla v dané věci oprávněna učinit příslušný právní úkon spojený s majetkovou dispozicí jménem právnické osoby nebo v jejím zastoupení, např. jako statutární orgán právnické osoby, její zaměstnanec, zmocněnec apod. (viz rozhodnutí č. [5/2002](#) Sb. rozh. tr.).

Podvodné jednání směřuje k obohacení pachatele nebo někoho jiného. Proto není trestným činem podvodu, jestliže obohacení nastalo jinou majetkovou trestnou činností a podvodné jednání již směřuje jenom k jeho zakrytí. Po subjektivní stránce se vyžaduje úmysl, přičemž úmyslné zavinění pachatele musí zahrnovat všechny znaky objektivní stránky uvedeného trestného činu, tj. jednání, následek i příčinný vztah mezi jednáním a následkem.

Ze skutkových zjištění, jak jsou popsána v tzv. skutkové větě výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že dovolatel „v přesně nezjištěné době v roce 2003 ... v bytě poškozené P. Ž., ..., z jejího přenosného osobního počítače ... neoprávněně a bez jejího souhlasu zkopíroval heslo a certifikát internetového bankovníctví“, v návaznosti na to „dne 7. 2. 2004 ... v pobočce banky ... uzavřel smlouvu o poskytování bankovních služeb a založil zde běžný účet na jméno R. R., kde předložil odcizený občanský průkaz na jméno R. R., s pozmeněným datem vydání ze dne 5. 1. 1994 na 5. 4. 1994 a datem platnosti ze dne 5. 1. 2004 na 5. 4. 2004 a odcizený řidičský průkaz rovněž na jméno R. R.“ a „téhož dne ... neoprávněně za použití odcizeného certifikátu podal příkaz k úhradě částky 150.000,- Kč z účtu poš. společnosti R. D. C. C., ..., kde jednatelkou této společnosti je P. Ž., ..., tuto finanční částku poté příkazem převedl na podvodně založený účet na jméno R. R.,..., a z této částky dne 10. 2. 2004 ... osobně vyzvedl ... částku 83.300,- Kč, dne 9. 2. 2004 ... opět stejným způsobem v účtu poškozené společnosti ... zadal příkaz k úhradě finančních prostředků ve výši 200.000,- Kč na podvodně založený účet na jméno R. R.“.

Z citovaného popisu skutku je zřejmé, že podstatou (jádem) majetkového útoku dovolatele bylo jednání vůči bance spravující účet poškozené společnosti R. D. C. C. Právě tímto jednáním (tedy v příčinné souvislosti s ním) došlo ke vzniku škody na majetku jmenovaného poškozeného a v konečném důsledku k obohacení dovolatele. V souvislosti s tím je však nutno upozornit na skutečnost, že z popisu skutku ani z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů nevyplývá, že by zde jednala v omylu (příp. s neznalostí zmlčených podstatných skutečností) fyzická osoba, jejíž jednání navenek by bylo považováno za jednání právnické osoby. Stručně řečeno, není zde pomýlená fyzická osoba oprávněná jednat za právnickou osobu a majetková dispozice této osoby. Za této situace není dána (chybí) příčinná souvislost mezi omylem u podváděné osoby a škodou u poškozeného a obohacením pachatele.

K uvedeným skutečnostem je na místě dodat, že uvést někoho v omyl či využít něčího omylu lze i provedením zásahu do programového vybavení počítače nebo provedením jiné operace na počítači, zásahu do elektronického nebo jiného technického zařízení, včetně zásahu do předmětů sloužících k ovládání takového zařízení vybavených mikročipem, magnetickým, optickým nebo jiným speciálním záznamem, anebo využitím takové operace či takového zásahu provedeného jiným (§ 89 odst. 18 tr. zák.). Tím se ovšem nic nemění na skutečnosti, že i nadále je podmínkou podvodu omyl určité fyzické osoby (třeba i jednající za právnickou osobu), nikoli omyl technického zařízení (mýlit se mohou jen lidé, nikoli stroje), a že uvedená technická zařízení jsou jen prostředkem k vyvolání nebo využití omylu takové osoby (viz přiměřeně Novotný, O., Dolenský, A., Navrátilová, J., Púry, F., Rizman, S., Vanduchová, M., Vokoun, R. Trestní právo hmotné - II. Zvláštní část. 4. přepracované vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004). Při posuzování zcela automatizovaných bankovních operací, v jejichž důsledku jsou pachateli neoprávněně připsány peníze na účet, tedy nelze dovodit naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. (v úvahu přichází právní posouzení jako trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák.).

Pokud jde o jednání dovolatele ve vztahu k bance, pak je třeba konstatovat následující skutečnosti. Především nutno zdůraznit, že dovolatel tento bankovní dům uvedl v omyl o takových skutečnostech, které neměly vliv na to, že poškozené společnosti vznikla škoda. Použití cizích (zčásti popsaným způsobem upravených) dokladů k založení účtu u banky („podvodné založení účtu“) a k výběru části převedených peněz nebylo rozhodující pro to (nebylo *conditio sine qua non*), aby došlo k neoprávněnému odčerpání finančních prostředků z účtu společnosti R. D. C. C. vedeného

(k tomu by mohlo dojít i v případě, že by finanční prostředky byly směřovány na účet založený na jméno dovolatele). V návaznosti na to je na místě uvést, že předmětné jednání dovolatele mělo sloužit pouze k tomu, aby jako pachatel vlastního majetkového deliktu, tedy neoprávněného zmocnění se finančních prostředků poškozeného, zůstal nepoznán (lze také hovořit o jisté období toho, kdy si pachatel krádeže připravuje a posléze využívá úkryt pro odcizené věci).

Dovolateli lze proto přisvědčit, že skutek tak, jak je popsán, nepřicházelo v úvahu kvalifikovat, a to i s ohledem na citované rozhodnutí č. [5/2002](#) Sb. rozh. tr., jako trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák. O tento trestný čin by se jednalo tehdy, pokud by soud po provedeném dokazování zjistil, že v souvislosti s podáním příkazů k úhradě a převodem shora uvedených částek z účtu společnosti R. D. C. C. byla v omyl uvedena fyzická osoba oprávněná jednat za jmenovaný peněžní ústav.

Trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo padělá veřejnou listinu nebo podstatně změní její obsah v úmyslu, aby jí bylo užito jako pravé, nebo kdo užije takové listiny jako pravé.

V daném případě byl podle shora popsaných skutkových zjištění dovolatelem pracovníkům banky předložen odcizený občanský průkaz (jde o veřejnou listinu - viz např. rozhodnutí č. [49/1963](#) Sb. rozh. tr.), který měl pozměněné datum vydání a platnosti. Klíčové je v této souvislosti zodpovědět otázku, zda v daném případě došlo k podstatné změně veřejné listiny, jak má na mysli citované ustanovení trestního zákona.

Obdobný problém, totiž ve vztahu k tzv. potvrzení o ztrátě občanského průkazu, což ovšem není nikterak podstatné, neboť se taktéž jedná o veřejnou listinu ve smyslu § 176 odst. 1 tr. zák., byl již v minulosti řešen soudní praxí. Podle rozhodnutí č. [39/1991](#) Sb. rozh. tr. doba platnosti uvedená na potvrzení o odebrání, ztrátě nebo odcizení občanského průkazu není skutečností, která je touto veřejnou listinou osvědčována. Protože za podstatnou změnu listiny lze považovat jen takovou změnu, která se dotkne podstaty listiny, tj. pozmění se údaje buď o skutečnostech, která veřejná listina osvědčuje, nebo o orgánu, který ji vydal, nelze mít za to, že by mechanickým odstraněním data platnosti potvrzení o odebrání, ztrátě nebo odcizení občanského průkazu byla po formální stránce naplněna skutková podstata trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. Tento právní názor je obecně akceptován (srov. Šámal, P., Púry, F., Rizman, S., Trestní zákon. komentář. II díl. 6. vydání. Praha: C.H.Beck, 2004, 1054 s.).

Vzhledem k uvedenému je třeba konstatovat, že dovolatel svým jednáním nenaplnil skutkovou podstatu trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák., neboť v případě jím použitého občanského průkazu se nejednalo o takovou změnu veřejné listiny, kterou by bylo možno považovat za podstatnou ve smyslu citovaného zákonného ustanovení. K tomu Nejvyšší soud považuje za potřebné dodat, že předmětným jednáním, tak jak je popsáno ve skutkové větě soudu prvního stupně, nebyla naplněna ani subjektivní stránka předmětného trestného činu (tj. úmyslné zavinění). Ze skutkové věty totiž pouze vyplývá, že dovolatel „předložil odcizený občanský průkaz na jméno R. R., s pozměněným datem vydání ze dne 5. 1. 1994 na 5. 4. 1994 a datem platnosti ze dne 5. 1. 2004 na 5. 4. 2004“. Z těchto skutečností (a ani z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů) ovšem není zřejmé, zda dovolatel věděl, že veřejná listina, kterou použil, je popsáním způsobem upravena.

Právní závěr soudů obou stupňů, že dovolatel popsáním jednáním naplnil skutkovou podstatu trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák., tedy nemůže obstát.

Z rozvedených důvodů Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, odst. 2 tr. ř. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2006, sp. zn. 7 To 90/2006, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 9. 11. 2005, sp. zn. 2 T 134/2005, zrušil. Současně zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Obvodnímu soudu pro Prahu 5 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Věc se tedy vrací do fáze řízení před soudem prvního stupně, který musí při respektování shora rozvedených právních názorů učinit ve věci nové rozhodnutí. Povinností tohoto soudu přitom bude zejména objasnit, zda v souvislosti s podáním příkazů k úhradě a převodem shora uvedených částek z účtu společnosti R. D. C. C. byla v omyl uvedena fyzická osoba oprávněná jednat za jmenovaný peněžní ústav. Pokud nebude prokázáno uvedení v omyl takové fyzické osoby a bude zjištěno, že k převodu výše uvedených částek došlo výlučně automatizovanou bankovní operací (bez podílu fyzické osoby), pak nebude možno kvalifikovat skutek jako trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák., nýbrž jako jiný majetkový trestný čin.

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícím soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)